

Положення про проведення випробувань NOME-B: організація, структура, оцінювання

1. Загальні положення

1.1. Мета випробувань.

Метою випробувань є оцінка робочих та мисливських якостей ретриверів в умовах, максимально наближених до реального полювання.

1.2. Основні принципи проведення.

Для об'єктивної оцінки робочих та мисливських якостей ретривера під час випробувань NOME-B необхідно забезпечити максимально рівні умови для всіх собак одного класу.

Разом з тим, завдання не обов'язково мають бути абсолютно однаковими для кожного учасника — допускаються зміни в ході випробувань відповідно до обставин. Однак рівень складності та вимог повинен залишатися однаковим для всіх.

У всіх класах завдання мають бути складені так, щоб суддя мав змогу оцінити:

- вміння собаки визначати місце падіння дичини (маркувати);
- здатність до самостійної роботи;
- виконання завдань під керівництвом хендлера.

Для повноцінної оцінки характеристик собаки та рівня її підготовки, кожному учаснику має бути надана можливість виконати не менше шести подач як з суші, так і з води.

Під час роботи кожної собаки мають пролунати щонайменше три постріли з рушниці або стартового пістолета.

Порядок виступу учасників, як правило, визначається жеребкуванням.

2. Організація і структура випробувань

2.1. Організація роботи суддів.

При плануванні запрошення суддів слід виходити з кількості зареєстрованих учасників. Один суддя може оцінювати не більше:

- 15 собак у класі Newcomer (або 16 собак, якщо завдання передбачає роботу в парах),
- 12 собак у класі Open

Судді запрошуються письмово. Після завершення реєстрації їм негайно повідомляється остаточна кількість учасників.

2.2. Територія проведення.

Випробування для ретриверів проводяться на території, придатній для полювання. Рослинність на суші й у воді має бути достатньо щільною, щоби в більшості завдань дичина залишалася невидимою для собаки.

Перед початком випробування асистенти розкладають певну кількість дичини в тестовій зоні. У деяких завданнях точне місце падіння дичини відоме, в інших — лише приблизний ареал.

2.3. Структура завдань.

Під час випробування імітується падіння дичини за допомогою кидків та пострілів із рушниці. У завданнях, які перевіряють здатність до маркування, собаці надається можливість спостерігати й запам'ятовувати місця падіння. Завдань може бути декілька — як на суші, так і на воді.

Усі завдання мають бути складені таким чином, щоб якнайкраще імітувати реальні мисливські ситуації. Для цього можна додатково використовувати опудала птахів на воді, а також передбачити роботу з човна, особливо в класі Open.

Усім хендлерам слід пояснити структуру тесту та порядок виконання завдань. Це можна зробити індивідуально перед початком випробування або усі учасники можуть отримати інструкції одночасно під час вступної промови.

Суддя показує учасникам ареал виконання завдань і пояснює порядок роботи.

Під час виконання вправ собаки перебувають без повідка, якщо інше не встановлено суддею.

Для керування собакою рекомендується використовувати свисток.

2.4 Відстані на завданнях

Дистанції під час випробувань залежать від рівня підготовки та класу, в якому працює собака.

У початковому класі (Newcomer) максимальна відстань на суші не повинна перевищувати 50 метрів, у воді — не більше 30 метрів, для скритої подачі (blind retrieve) на суші — до 40 метрів.

У відкритому класі (Open): максимальна відстань на суші не повинна перевищувати 120 метрів, у воді — не більше 90 метрів, для скритої подачі — до 120 метрів.

Усі відстані можуть коригуватися залежно від рельєфу місцевості, типу покриття та загального рівня складності завдання.

Суддя повинен обов'язково враховувати умови місцевості, щоб забезпечити справедливість для всіх учасників та відповідність реальним мисливським ситуаціям.

2.5. «Нульова собака»

Перед початком випробування використовується так звана «нульова собака» — для перевірки можливості виконання завдань, а також для залишення запахового сліду в зоні роботи.

3. Складові завдань

3.1. Пошук (обшук території)

Ареал пошуку має бути побудований так, щоб собака не могла постійно бачити хендлера під час роботи.

Зона пошуку може розташовуватись на суші, у воді або включати обидва елементи, залежно від класу та складності місцевості.

Дичина у зоні пошуку закладається таким чином, щоб собака не бачила моменту падіння або точного розміщення дичини.

Під час пошуку допускається використання пострілів з рушниці для імітації мисливської ситуації.

3.2. Маркування

Здатність собаки до маркування перевіряється за допомогою здійснення собакою одної або кількох видимих для собаки подач як з суші, так і з води.

Завдання будуються таким чином, щоб собака мала змогу чітко бачити момент закиду дичини. Одночасно з кидком здійснюється постріл з рушниці. У цьому завданні рекомендується використовувати качиний манок для створення типової для полювання атмосфери.

Відстань між стрільком та помічником, який закидає дичину, повинна бути реалістичною та наближеною до умов справжнього полювання.

3.3. Керованість (хендлінг)

Керованість собаки може перевірятись на суші, у воді або в обох середовищах.

Місцевість слід обирати таким чином, щоб собака більшу частину часу знаходилася в зоні видимості хендлера, особливо на великих дистанціях.

Відстань визначається класом, особливостями рельєфу та умовами проведення випробування.

3.4. Робота у воді

Робота у воді є однією з ключових характеристик ретривера, тому завдання повинні бути якомога більше наближеними до типових ситуацій, що виникають під час полювання на водоплавну дичину. Для водних завдань обираються водойми, які відповідають умовам справжніх мисливських угідь. Зона для роботи у воді повинна відповідати вимогам конкретного класу.

Важливо, щоб собака під час роботи мала змогу плисти хоча б частково, а не лише бігти по мілководдю чи берегу.

3.5. Волок дичини (тільки для класу Newcomer)

Волок дичини використовується у класі Newcomer як останнє завдання для собак, які претендують на нагороду першого ступеня (B-1) і раніше не виконували це завдання під час тесту.

Довжина волоку становить близько 200 метрів. Він прокладається тушкою зайця, кролика або птиці з урахуванням природного рельєфу, переважно в лісі.

Для всіх собак, які беруть участь у випробуванні, волок прокладається одним видом дичини, хоча не обов'язково використовувати ту саму тушку. Якщо волок прокладається тушкою птаха, слід використовувати той же вид птиці, який був використаний і в попередній частині випробування.

Для кожної собаки прокладається окремий волок. Мінімальна відстань між сусідніми волоками повинна становити 50 метрів. Прилеглі сліди повинні бути вигнуті у протилежні боки, щоб уникнути перехрещування запахів. У відкритій місцевості, при наявності рідкого підліска або сильного вітру рекомендується збільшувати відстань між волоками.

Після прокладання волоку необхідно вийти з ареалу роботи, не порушивши сліду.

Собака не повинна бачити процес прокладання волоку.

Місце початку волоку собаці не показується — вона стартує з відстані приблизно 10 метрів, перпендикулярно до напрямку волоку.

До моменту виходу собаки на слід хендлер може керувати її рухом.

4. Суддівство та система оцінювання

4.1. Загальні принципи

Основний принцип суддівства полягає в тому, щоб оцінити якості ретривера та рівень його підготовки в завданнях, наближених до реальних мисливських ситуацій.

Відповідальність судді полягає в неупередженому та професійному спостереженні за роботою кожного ретривера.

Суддя повинен постійно пам'ятати, що він не порівнює собак між собою, а оцінює кожного ретривера індивідуально, відповідно до заздалегідь визначеного рівня випробування, встановленого перед його початком.

Це означає, що декілька собак можуть отримати дипломи однакового ступеня, якщо всі вони виконали завдання відповідно до стандарту.

Собака не отримує нижчу оцінку лише через те, що інша показала кращий результат. Рішення судді повинне базуватися не на порівнянні, а на відповідності роботи собаки вимогам певного класу. Такий підхід гарантує об'єктивність, прозорість та рівність умов для всіх учасників, незалежно від кількості собак у класі або їхнього рівня підготовки.

На випробуваннях застосовується якісна система оцінювання без ранжування собак за місцями. Водночас за бажання організаторів або якщо цього вимагає рівень заходу (напр., чемпіонат) може бути визначено найкращу собаку випробувань.

Під час оцінювання суддя має враховувати породні особливості ретриверів, зокрема їхні природні відмінності в стилі та методах роботи.

Суддя має поставити більш високу оцінку тому ретриверу, який демонструє вміння використовувати вітер, ефективно працювати в густих заростях, а також зберігати концентрацію на завданні впродовж усього тесту.

На основі виконаних завдань суддя формує загальне враження про робочі якості, рівень підготовки та придатність собаки до реального полювання.

Оцінювання повинно відповідати рівню складності завдань і класу, в якому виступає собака.

4.2. Критерії оцінки

4.2.1. Нюх

Нюх — одна з ключових природних якостей мисливського ретривера, що безпосередньо впливає на ефективність пошуку дичини. Добре розвинений нюх дозволяє собаці швидко орієнтуватися в полі, вловлювати слабкі запахи та точно локалізувати дичину навіть у складних умовах.

Оцінювання нюху здійснюється опосередковано, шляхом спостереження за поведінкою собаки під час виконання завдань. Зокрема, суддя звертає увагу на:

- використання собакою вітру під час пошуку (зміна напрямку руху, робота "по носу");
- здатність знаходити дичину в зоні, недоступній для зору;
- самостійність і наполегливість в зоні пошуку;
- ефективність пошуку при відсутності візуальних орієнтирів.

Разом з тим, оцінювання нюху має враховувати зовнішні фактори, що можуть суттєво впливати на поширення запаху — погодні умови, вологість, температуру, напрямок вітру, тип покриття тощо.

Суддя не повинен поспішати з негативною оцінкою, якщо собака не виявляє дичину одразу, адже поведінка в умовах слабого або нестійкого запаху не завжди є показником слабого нюху.

4.2.2. Мотивація

Мотивація — це внутрішнє бажання собаки працювати, активність і готовність виконувати завдання без постійного стимулювання з боку провідника.

Ретривер з добре вираженим бажанням працює енергійно, зосереджено, активно шукає дичину, не зупиняється без причини та демонструє інтерес до процесу.

Суддя оцінює:

- енергійність та наполегливість у пошуку;
- швидке включення в роботу;
- зосередженість протягом усього завдання;
- відсутність пасивності або незацікавленості.

Мотивацію не слід плутати з нервовістю або неконтрольованістю.

Висока активність повинна супроводжуватися зосередженістю, а не хаотичними діями.

4.2.3. Слухняність

У класах Newcomer та Open собака повинна демонструвати наступну поведінку:

- спокійно ходити біля ноги без повідка;
- залишатися на місці у вказаній позиції;
- поводитися спокійно і витримано, без зайвого збудження.

Підстави для незарахування:

1. Фізичний вплив на собаку з боку провідника;
2. Втрата контролю;
3. Зрив;
4. Скигнення і лай.

Зниження оцінки:

Потреба в численних командах для стабілізації поведінки. Якщо собака потребує багаторазових голосових або жестових команд, щоб залишитися на місці або не порушити лінію старту — це сигнал про недостатній рівень слухняності та контрольованості.

4.2.4. Маркування

Суддя повинен оцінити, чи справді ретривер запам'ятав і позначив місце падіння дичини, чи лише випадково натрапив на неї, без орієнтації, хаотично рухаючись по полю. Ретривер, якого потрібно направляти до місця падіння видимої дичини, не демонструє належної здатності до маркування.

Суддя повинен знижувати оцінку за такі прояви:

- погане або неточне маркування,
- надмірне керування собакою (хендлінг),
- вихід за межі зони пошуку,
- марне турбування угідь.

Зі зростанням рівня (перехід від Newcomer до Open) завдання ускладнюються за рахунок збільшення відстаней та кількості подач, які собака повинна запам'ятати та апортувати.

4.2.5. Керованість (хендлінг)

Керованість собаки та взаємодія з хендлером доповнюють мисливські якості ретривера. Під час виконання завдань провідник має право управляти собакою за допомогою свистка та жестів, голосових команд. У такому разі собака повинна реагувати чітко, швидко й однозначно.

Оцінювання цієї здатності залежить від рівня класу. У Ореп вимоги є найсуворішими — від собаки очікується високий ступінь керованості, точна реакція на кожну команду і мінімальна потреба у повтореннях.

У класі Newcomer допускається дещо нижчий рівень, проте ігнорування або запізнїла реакція усе одно впливають на підсумкову оцінку.

Очікується, що собака:

- слухняно виконує команди,
- прагне співпрацювати, навіть у ситуаціях, коли не бачила місця падіння дичини,
- реагує на тихе, мінімальне управління — бажано без постійного втручання.

Слабка керованість значно знижує ймовірність отримання призового місця.

Особливу увагу слід звертати на собак, які:

- виконують завдання легко, швидко та впевнено,
- демонструють точність і контакт з хендлером.

Якщо випробування передбачає керованість і на суші, і у воді, то більш складні завдання мають вищу цінність, і додатковий хендлінг у цьому випадку є не недоїком, а елементом складності.

Дистанція для управління має бути обґрунтованою — щоб хендлер міг підтримувати зоровий контакт і коригувати дії собаки.

Ускладнення завдання можливе за рахунок особливостей місцевості.

4.2.6. Подача

Ретривер повинен подавати дичину акуратно, з м'яким хватом і неушкодженою. Подача має здійснюватися безпосередньо в руки провідника, без випускання або ігор із тушкою. При подачі з води собака не повинен обтрушуватись до моменту завершення подачі.

До неприйнятної поведінки відносяться:

- пошкодження дичини,
- небажання подавати,
- валяння на дичині,
- гра з дичиною,

Усі вищеназвані дії призводять до припинення випробування у будь-якому класі.

У разі виявлення пошкоджень на дичині суддя повинен обговорити ситуацію з іншим суддею. Незалежно від прийнятого рішення, тушка вилучається з подальшого використання у випробуваннях.

Якщо ретривер отримує незарахування через “жорсткий хват”, таке рішення має бути ухвалене негайно, а провідник — поінформований на місці. Відповідна тушка повинна бути промаркована номером собаки і збережена до завершення випробувань.

4.2.7. Реакція на постріл

Собака повинна залишатися пильною, спокійною та зосередженою під час пострілів. Страх перед пострілом або погана контрольованість у цей момент можуть призвести до дискваліфікації та припинення випробування за рішенням судді.

4.2.8. Робота у воді

Якщо собака відмовляється заходити у воду або потребує постійного повторення команд, випробування припиняється.

Обтрушування з дичиною в паці призводить до зниження оцінки в класі Newcomer. Обтрушування з дичиною в паці в Open рівні неприпустиме.

Повільна або неефективна робота у воді знижує шанси на отримання призового місця.

4.2.9. Волок дичини

Оцінюється здатність ретривера самостійно працювати на великій відстані від ведучого.

Якщо собака не виходить самостійно на слід, зараховується лише часткове виконання завдання.

У випадку, коли собака знаходить ареал, але відмовляється підняти дичину, випробування припиняється.

Собаку може бути повторно направлено на волок, якщо вона повернулася без дичини, але не припустилася грубих порушень під час першої спроби.

4.2.10. Інші риси поведінки

Ретривери — це мисливські собаки, орієнтовані на співпрацю з людиною, здатні адаптуватися до різних умов, бути дружелюбними як до людей, так і до інших собак, і демонструвати типові риси породи.

Суддя звертає увагу на:

- природну манеру руху в полі (типову для породи);
- здатність адаптуватися до ситуації;
- впевненість у діях;
- інтелект. Розумне використання навколишніх умов (вітру, укриття, покриття);
- зосередженість на роботі без зайвої метушливості.

Агресивна, боязка або безініціативна поведінка собаки завжди є підставою для припинення випробування.

4.2.11. Загальне враження

Загальне враження формується на основі здатності собаки до мисливської роботи та її придатності як партнера на полюванні.

Під час оцінювання враховуються всі проявлені характеристики, як позитивні, так і ті, які знижують шанси на приз.

Загальне враження може як підтримати рішення про нагороду, так і стати причиною для її неприсудження або навіть припинення випробування.

Суддя повинен записувати ключові моменти виступу (наприклад, виключно точне використання чуття або навпаки — слабку реакцію на команди).

Усі записи мають відповідати як змісту протоколу, так і виставленій оцінці.

5. Виставлення оцінок і нагородження

Після виступу собаці надається усна оцінка, однак остаточний результат або призове місце публічно не оголошуються.

У класі Newcomer попередня оцінка виставляється до завдання з волоком дичини. Якщо на цьому етапі собака має шанс отримати нагороду першого ступеня, суддя оголошує, що собака скеровується на волок.

В інших випадках собаці присуджується нагорода другого (2) або третього (3) ступеню, або виступ припиняється з фіксацією оцінки «0» (нуль).

У випадку, якщо хендлер самостійно припиняє виступ, але суддя вважає, що собака могла б претендувати на нагороду, у протоколі фіксується позначка «—» (тире).

Якщо рішення про припинення виступу приймає суддя, собака отримує оцінку «0» (нуль).